

EL PITJOR NO ÉS SEMPRE CERT

Proverbi espanyol

René Blind *

Fa vint anys que Natanson, filòsof de l'educació, afirmava: "Per a les persones adultes i els pares queden les presons, per als infants subsisteix una esperança: l'escola!"

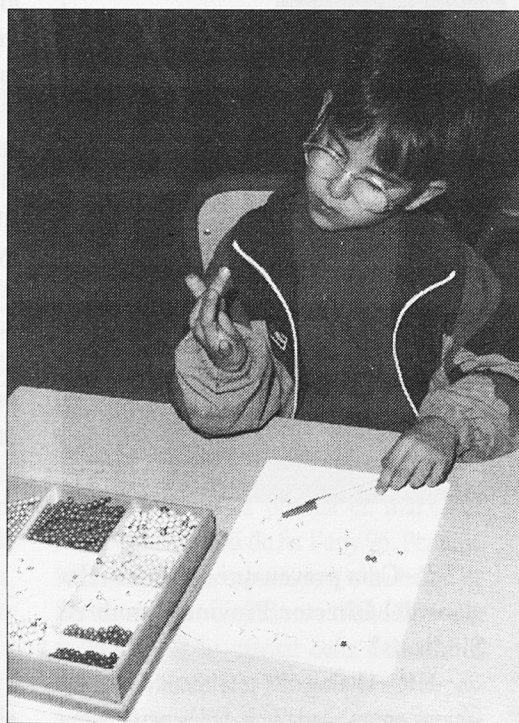
És aquesta esperança que, des de fa un quart de segle, em permet, dia rera dia, dedicar-me al meu "ensenyament".

Una esperança considerablement ponderada per la constant que l'escola està cada vegada més mancada de pertinences front als grans reptes del planeta. Amparada per la rendibilitat, l'eficàcia, s'artificialitza, engloba matèries i passions, obliga el poeta en potència a obrir el seu llibre de física perquè el timbre ha sonat, força el petit matemàtic a abandonar la seva equació de dues incògnites per dedicar-se als plaers subtils i obligatoris dels aparells de gimnàstica: el gong és imperatiu.

Aquest zapping permanent i obligatori, la pluralitat dels mestres, la coacció de les notes, juntament amb la promiscuïtat, la violència escolar, l'absència de vertaders canvis fan de l'alumne un ésser submis i subjecte a ordre.

Fer que l'infant torni depenent i incapaç d'iniciativa, imposar-li que deixi el seu cos fora dels vestidors abans d'entrar a classe, que abandoni els seus somnis, les seves enveges i les seves

curiositats sobre l'escalinata de l'escola, i encara robar-li el seu temps lliure carregant-lo de deures per fer a casa... aquí tenim al-

guns dels actes de valentia quotidiana d'aquesta digna institució d'estat que és l'escola dels països anomenats desenvolupats.

Obrir una escola és tancar una presó. I si fos obrir-ne una altra? preguntava el visionari Víctor Hugo. Les escoles ensenyen a callar-se, les escoles ensenyen a obeir

Després de vuit anys d'aquest règim, els meus alumnes vénen a classe com qui va al cine: posen el cap sobre el seient i esperen passivament que la lliçó s'acabi. Són necessàries grans dosis d'imaginació i de paciència per fer que alguns, a poc a poc, participin, gosin dir la seva opinió, prenguin iniciatives, se n'adonin que fan la feina en benefici propi i no per complaure l'ensenyant o els pares. Per als demés ells romanen (romandran ?) depenents i materialistes, introvertits i agressius... Futurs perdedors, futurs conciutadans ?

"Obrir una escola és tancar una presó. I si fos obrir-ne una altra?" preguntava el visionari Víctor Hugo. Les escoles ensenyen a callar-se, les escoles ensenyen a obeir. I això és un crim.

Ara bé, a qui beneficia aquest crim? De cap manera als docents ni als pares els quals, els uns i els altres, s'han deixat caure en la trampa.

Els primers, per la seva submissió servil a l'autoritat, simplement han oblidat la necessitat i les virtuts d'una real professionalització del seu ofici. Poden semblar petits burgesos conservadors amb funcionaris de carrera inexistent, mai una elit... Són ben lluny els hussars negres de la República.

Els segons traslladen sobre els primers figures aparents d'aquesta maquinària anònima que és l'escola, les seves decepcions i les seves crítiques i confi-

en en dies millors i carnets escolars més gratificants; o posen les seves criatures a escoles privades.

Pel que fa al càrrec de les autoritats polítiques, seria concedir-los més intel·ligència que imaginar-los suficientment maquiavèlics per posar a punt un sistema tan perfecte podent mirar amb dos anys de premeditació i amb estructures tan recerca-des, una societat a dues, fins i tot a tres velocitats. Es contenten en administrar el dia a dia, laboriosament i sense imaginació.

Queden els mitjans econòmics. Però a aquests no s'interessen gairebé pels joves més que per mirar amb ansietat la corba decreixent de la natalitat helvètica i el cost tan desorbitant de l'ensenyament dins el pressupost del conjunt de l'Estat.

Després d'aquesta ràpida enquesta d'instrucció en forma de trist balanç, sembla que ningú sigui veritablement responsable del malestar d'una escola convertida en un mal necessari.

Ningú o, més bé, tot aquest precisions món al mateix temps.

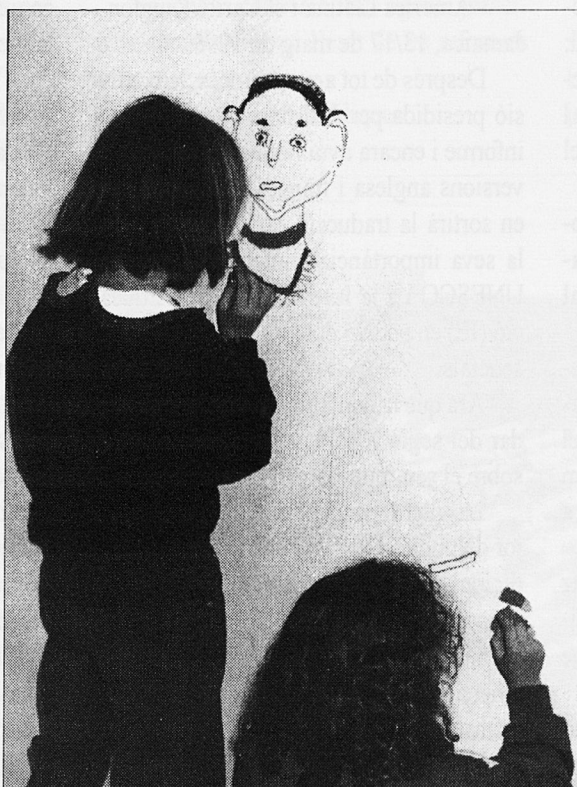
A la manera de la nostra societat, la instrucció escolar no ha sabut adaptar-se als temps que corren. No s'ha fixat nous valors, noves normes, una nova forma...

Els docents s'han format com fa trenta o cinquanta anys, el sistema de selecció s'articula sobre dues bases tradicionals i passades, els nous mitjans d'ensenyament no fan més que accentuar l'omnipotència de les branques anomenades instrumentals perquè, fàcilment "controlables", els programes es converteixen en sèries d'exercicis per liquidar en un temps determinat, el mateix per a tothom, el repartiment de l'alumnat es fa sempiternalment amb el sol criteri de l'edat, l'ensenyança individualitzada no existeix més que en els discursos pedagògics, la jerarquització de les ordres d'ensenyament s'amplia, la democratització dels estudis és un engany magistral i provat, la pluralitat

dels docents dins una classe els desresponsabilitza i omet tota comunicació.

Comunicació, canvi, escoltar i respectar als altres: Això són algunes paraules mestres per inscriure sobre la primera pedra d'un nou edifici escolar per inventar, tots junts.

Doncs les nostres societats occidentals, que tenen avui la pobre escola que es meixen, han de comprendre que tenen una urgent necessitat de canviar si volen assegurar la pròpia perennitat en la dignitat i el respecte de la seva descendència. Ja no po-

den continuar sobrecarregant la vella galera-escola per alleujar-se dels problemes i donar-se bona consciència. Des de fa trenta anys, a més de les seves tasques tradicionals d'ensenyament, a l'escola se li han assignat altres temes tan diversos com l'educació sexual, l'educació vial, l'educació per a la salut, l'educació intercultural...això sense comptar amb les més antigues educacions: religiosa, artística, cívica, de costura o física. I tot això dins el mateix espai horari.

Veritablement, és temps de concebre l'ensenyament i l'educació dins la seva globalitat i, dins aquesta visió humanista, també l'individu que és l'infant.

Comunicació, canvi, escoltar i respectar als altres: Això són algunes paraules mestres per inscriure sobre la primera pedra d'un nou edifici escolar per inventar, tots junts.

Es aquesta esperança de futur que canten i que canvien, que em conforta en el meu present "d'ensenyant" i el militarisme sindical actiu. Una esperança que és urgent concretar-la doncs, per parodiar un André Malraux un xic il·luminat: "El segle XXI serà el de l'Educació o no serà!". □

* Mestre redactor en cap de la revista EDUCATE